

Christelijk Reciteerblad

Orgaan van den Bond van Christ. Reciteer- en Debatingclubs.

MEDEWERKERS de Welcerwaarde en Weldele H.H.: Ds. J. C. Aalders, Bunschoten; Ds. G. Boekenoogen, St. Anna Parochie; W. W. van der Gang, Aalsum; Ds. F. W. Geords, Scharnegoutum; G. Meima, Groningen; J. Monsma, Leeuwarden; J. Strikwerda, Dokkum; Dr. C. Veltenaar, Suawonde; J. D. de Vries, Bergum, e. a.

Prijs per jaarg. (6 nos.) voor leden van aangesloten clubs 30 cents.

Voor niet-leden 45 ct. Losse nos. 10 ct.

REDACTIE (bijdragen, ingezonden stukken, boeken ter recensie, enz.) bij den Bondssecretaris Th. A. van Beijeren Bergen en Henegouwen, Oankerk (Fr.).

ADMINISTRATIE (advertent., gelden, adreswijzigingen, nieuwe abonné's enz.) bij den Boudspenn. M. J. Glas, te Dokkum.

De Reciteerclubs.

BESCHULDIGING. Gaarne wil ik, daartoe uitgenoodigd door den Secr.-Red., enkele opmerkingen maken met betrekking tot bovenstaand onderwerp.

De aanleiding voor het mij toegekomen verzoek was het feit, dat ik in de 3 April j.l. gehouden vergadering van de Friésche afdeeling der Geref. Jongelingsbond, deze clubs had ter sprake gebracht, en bij die gelegenheid de jongelingen er voor gewaarschuwd had.

Laat me allereerst gaan zeggen, dat dit geen waarschuwing bedoelde zonder meer. De clubs zijn door mij geenszins als principieel verwerpelijk voorgesteld. Mijn waarschuwing ging tegen den huidige vorm, juist tegen den huidige openbaringsvorm. De wijze waarop deze clubs zich naar buiten doen gelden, is voor het erlangen van een goeden naam en voor het genieten van gewenschte en rechtmatige waardeering al zeer ondoelmatig.

Wat toch is het geval. Den laatsten tijd hebben deze clubs op onderscheidene plaatsen z.g. wedstrijden in 't reciteeren uitgeschreven. Dat geschiedde in zulk een mate, dat het niet uitblijven kon de aandacht te trekken. En wat al evenmin uitblijven kon, was, dat de clubs, die deze wedstrijden organiseerden, naar deze werden beoordeeld.

Zal het goed zijn, dan komt in een wedstrijd het hoogste naar voren. De besten met het beste komen dan uit. ¹⁾

Deze regel is van kracht ook voor de reciteerclubs.

De leden van welke club dan ook, beschouwen een wedstrijd-avond als een hoogtepunt in hun club-leven.

Niet zelden wordt zoo'n wedstrijd aangegrepen als een middel voor het maken van propaganda, het werven van nieuwe leden b.v.

Gaan we nu af op deze uiting naar buiten, dan is er al heel weinig spoor van werking ten goede door deze clubs in een richting, waarin toch wel allermeest hun karakter en streven mag worden verwacht, n.l. ten opzichte van de litteraire vorming. ²⁾

De stukken, die ten gehore gebracht worden, missen in den regel alle litteraire waarde. ³⁾ Dit geldt en voor ernst en voor luim, maar in verdubbelde mate voor de laatste rubriek. Hier is niet

zelden nog het bijkomend bezwaar dat het geleverde in gehalte soms beneden alle peil is, en ten opzichte van strekking zelfs bedenkelijk mag heeten, en dat wel in een mate, dat ze voor onze kringen beslist ontoelaatbaar geacht moeten worden. Laat nu een club toe, dat al zoo iets naar voren gebracht kan worden voor een in den regel groot publiek, ja, geschiedt al zulks op het eigen initiatief der Vereeniging, dan is het niet wel mogelijk over het degelijk en gewenscht karakter dezer clubs, als bruikbaar instituut voor de vorming onzer jongelingschap een gunstig oordeel op te vatten. ⁴⁾

Die wedstrijden moeten dan ook liefst geheel achterwege blijven, althans voorloopig, en in elk geval in den huidige vorm.

Het orgaan moest de aangesloten vereenigingen m.i. in dien zin adviseeren.

Tot wedstrijden, die zin en vrucht hebben kan het toch eigenlijk eerst komen, als de nu nog zoo jeugdige clubs, zich ernstiger op het voorgestelde doel hebben toegelegd, en dan moet het niet een vrije wedstrijd zijn, met vrije stukken, maar een wedstrijd, liefst door den bond, of eenige clubs tezaam, uitgeschreven met dan door deze aangewezen stukken b.v., stukken die in de eerste plaats hieraan beantwoorden, dat zij op litteraire waarde aanspraak mogen maken. ⁵⁾

Hierbij is echter een bezwaar, dat ook van groote beteekenis is voor het al of niet kunnen slagen dezer clubs.

Dat bezwaar is hierin gelegen, dat onze jongelingen in 't algemeen, wat litteraire ontwikkeling aangaat, zelfs in het meest elementaire geheel onwetend zijn. Ook op dit punt is er een te betreuren tekort in het lager onderwijs ⁶⁾. Terwille van de meeste leden dezer clubs is het daarom noodig te beginnen bij het begin, en dan onder bekwame leiding. Dat is hier in veel grootere mate het geval dan bij de taak die de J. V. zich stelt, of de zangvereeniging op zich neemt. Beide hebben elk op eigen terrein aan het onderwijs der lagere school ook materieel nog wel zoo veel te danken, dat zij er van uit kunnen gaan, bij aan kunnen sluiten en op voortbouwen ook.

Maar in zake de litteraire vorming hebben de leerlingen der lagere school tot nu zoo goed als alles moeten missen. Van onze goede schrijvers en dichters komen zij niets te weten ⁶⁾. Ook op dit punt

mag verbetering worden gewacht, bij uitbreiding van het lager onderwijs en verbetering van de leer-
delen. Laat me in dit verband mogen wijzen op de
uitgave „Neerlandia”, de bloemlezing door Wouters,
uitg. Noordhoff, Groningen, naar mijn oordeel zeer
geschikt materiaal voor de clubs om mee te begin-
nen 7).

Het „van onder op beginnen”, „aanvangen bij het
begin” is als regel voor elke club nog als wacht-
woord uit te geven. Dan krijgt ook dit clubleven
een ernstig karakter. Dan is er onder bekwame lei-
ding, hier een allereerste voorwaarde voor het wel-
slagen, nog veel goeds te bereiken. Kalleb in Leeu-
warden de gedachte uitgesproken, dat de J. V. in
zake de litteraire ontwikkeling harer leden niet on-
waarschijnlijk tekort was geschoten 8). Dat was niet
om er haar een verwijt van te maken, slechts om
de werkelijkheid te constateeren.

Maar juist deze litteraire vorming, dat leeren ken-
nen, en op de rechte wijze waardeeren van onze
schrijvers en dichters, niet het minst die uit het
bloeitijdperk onzer letterkunde, is een doel zoo schoon,
dat het de moeite waard is, zich er afzonderlijk voor
te vereenigen 9). Maar dan moet dat doel ook in 't
oog worden gehouden. Door leider en leden der clubs
saam. Ook bij dit doel, wordt het leven der clubs
nog een leven voor ontspanning, zij het ook gepaard
met inspanning. Misschien dat zulk een vorm voor
de clubs enkele leden minder aangenaam zou zijn.
Welnu, zoo die de voorkeur mocht geven, aan de
handige wijze van doen, en in een wedstrijd als in
den laatsten tijd zoo veel gehouden worden, het nec
plus ultra blijven zien, dan is het zich onttrekken
van de zoodanigen, alleen maar winst te achten.
Ook bij ontspanning mag en moet de ernst des Chris-
telijken levens gehandhaafd blijven. Bij deze wed-
strijden is het niet te behouden. 't Komt mij voor,
dat het woord „boerenkennis” door mij van een ander
beluisterd, en als een wel sterk, maar niet geheel
onjuist woord overgenomen, goed beschouwd dan
ook niet te wraken is. Bij het huidige beeld der
reciteerclubs, zooals ze zich voor het groote publiek
hebben vertoond, is er reden om voor ze te waar-
schuwen, niet om deze clubs als zoodanig in den
weg te treden, maar enkel om ze te lokken in het
goede spoor, waarin ze als doel van hun bestaan
aanmerken, het leiden van elkander tot de zoo ge-
wenschte litteraire vorming 10).

Ik zou nog wel meer naar voren kunnen en willen
brengen, maar meen, dat dit voorloopig genoeg mag
geacht. Laat me er nog op wijzen, hoe de Gronin-
ger briefschrijver in de Standaard, 16 April j.l., o.m.
van deze reciteer-wedstrijden enkele woorden schrijft,
die ons doen gevoelen, dat men daar van terug moet
komen, in dezen tijd, om meer dan een reden 11).
Naar mijn oordeel moet er mee gebroken, afgedacht
van de tegenwoordige tijdsomstandigheden, om de
niet goede, maar veeleer ongewenschte invloed, die
er van uitgaat, niet het minst op onze jongelingen.
Van daar dat ik in L. ook met 't oog daarop mijn
woord: Laat u niet afleiden, gesproken heb. 12)

Wlst.

K. v. d. BEEK.

VERWEER. We aarzelen geen oogenblik om den
waarschuwder te Leeuwarden, tegen onze clubs, in
ons eigen orgaan de gelegenheid aan te bieden zijn

waarschuwing te herhalen. Nu het stuk kwam,
schroomden we evenmin het in pleno onzen lezers
voor te leggen.

Kon inderdaad aangetoond worden, dat de clubs,
en dus de Bond, principieel verwerpelijk waren —
we zouden tot liquidatie moeten overgaan. Voorzoo-
ver tegen de werkwijze gegronde bezwaren rezen,
dienden deze onder de oogen gezien te worden, im-
mers „'t is een vriend, die mij mijn feilen toont”.
Betering des levens ware niet uitgesloten!

Gaarne helpen we als redactie en bestuur mee
smetten en vlekken uit te zuiveren; waar noodig,
zullen we niet aarzelen het amputeermes diep in
het vereenigingslichaam te zetten. Ons antwoord op
bovenstaande beschuldiging is vervat in de volgende
punten:

1) Dat er tegen de *wedstrijden* ook in eigen kring
bezwaren zijn blijke uit het in dit no. afgedrukte
stuk van den heer P. Boersma te Leeuwarden, dat
we kiezen uit een door ons ingestelde enquête over
„tooneel, samenspraak, reciteerwedstrijd”. Men houde
er wel rekening mee, dat van de den laatsten tijd
uitgeschreven wedstrijden vele staan op initiatief
van jongelings- en zangvereenigingen; dat de zucht
naar geldelijk gewin veel kwaad veroorzaakt; dat
er bijna geen keur is op deelnemers of stukken.
We ontkenen ten sterkste, dat als regel de besten
der clubs meedingen; integendeel, ze blijven hoe
langs zoo meer weg om allerlei redenen. (Zie het
stukje over: *Deelname aan wedstrijden*, in 't vol-
gend no.).

2) Slechts secundair is ons doel litteraire vorming.
De bevordering der welsprekendheid is primair.
(Zie reglement).

Litteratuur en hare beoefening zijn voor ons
middel, zij het dan 't voornaamste middel. 'k Heb
van één onzer aangesloten clubs voor mij liggen de
roosters van April en Mei, die behalve een 15-tal
voordrachten o.a. memorisatie's vermeldt over Jacob
v. Lonnep, Dr. Schaepman, Het Tooneel, Vondels
Lucifer (3de, 4de en 5de bedrijf), Willem Kloos,
Jaques Perk, 't laatste bedrijf van „Adam in Bal-
lingschap” (door 5 leden). Zoo werken wellicht niet
alle clubs, doch 't ontbreekt niet aan litteraire vor-
ming! Echter, er zijn nog vele niet-aangesloten clubs
over welker werkwijze we niet kunnen oordeelen.

3) Inderdaad is er veel kaf en onkruid al ont-
breekt het koren niet. Voor een wedstrijd en in 't
algemeen voor een publieke uitvoering achten ook
wij stukken als „Hoe Hannes Vlug een rede hield”,
„De man, die niet kon fluiten”, „Kiest Kobus”, e.d.
ontoelaatbaar. Den laatsten winter bezocht ik geen
wedstrijd, de beide daarvoor ruim een twintigtal.
Toen was 't meerendel der stukken degelijk en
meest van litteraire waarde ook. Plaatsruimte ver-
biedt ons de programma's uit te schrijven. In die
beide jaren kwam er zelden een verkeerd stuk voor
't publiek.

4) Heel vaak wordt een wedstrijd uitgeschreven
door Jongelings-, Zang-, Muzick- of Geheelonthouders-
vereeniging, wie 't meest om de duiten te doen is
of die de recitatie als welkome afwisseling op 't
programma vermelden opdat een „lollig” stukje maar
publiek trekke!! 't Publiek, ook het *christelijk* of
althans zich *christelijk-noemend* publiek, aast op stuk-
ken, die „prikkelen”, en is alzoo mee oorzaak van
voorkomend kwaad. Wat Multatuli eens zei, mocht

ook ons publiek wel eens toegesluiterd worden, na een „dankbaar applaus“ op een stuk van min-allooi: „Publiek! — ik veracht u!!“

⁵⁾ Door den Bond en door sommige aangesloten clubs wordt sinds eenige jaren in die richting gewerkt met min of meer succes. Reeds 't eerste no. van ons blad stelde als punten op 't programma: een uniforme regeling der wedstrijden; het voor en tegen van wedstrijden; samenspraken en tooneel op onze vergaderingen? enz. Een enquête over deze punten bracht ons al heel wat degelijke antwoorden, waarvan we 't rapport in dit no. hoopten te geven, doch dat moet overstaan om aanval en verweer inzake onze clubs.

⁶⁾ Veel van waar! In de laatste jaren is evenwel verbetering te bespeuren.

Dat de leerlingen *niets* van onze beste schrijvers te weten komen is zeker sterk overdreven. 't Pleit niet voor de scholen, waarmee ds. v. d. B. in aanraking kwam. Bij ons komen ze er betrekkelijk veel van te weten. Of denkt Ds. v. d. B. (misschien ben ik een beetje ondeugend) aan den tijd *zijner* jeugd!

⁷⁾ Naar ons oordeel ook — wat u vinden kunt in het Januari-no. van ons blad, 't welk geregeld wordt toegezonden aan de redactie van Friesch Kerkblad. Ook op herhaaldelijk ingekomen vragen verwezen we telkens naar „Neerlandia“, „Bloei“ en „Nederl. Leesb.“ (de hoogste deeltjes).

⁸⁾ 't Schijnt haast of de schrijver niet alleen onkundig is aan onzen Bond, doch ook aan 't geen in het Gereformeerd Jongelingsblad voor en na is verschenen. De eere-voorzitter van een onzer clubs, ds. F. C. Meyster, heeft indertijd een serie artikelen in 't Jongelingsblad geschreven, die er wezen mochten en nog steeds verschijnen er van andere hand stukken over letterkunde, hoewel die natuurlijk, gezien het doel van den Geref. Jongelingsbond, niet te veel ruimte mogen nemen — echter, *wij* behoeven 't voor *dien* Bond in dezen niet op te nemen.

⁹⁾ Accoord! Doch dan ook niet gewaarschuwd tegen die clubs, maar tegen de uitwassen!

¹⁰⁾ Wel een beetje vreemde manier van „lokken.“

¹¹⁾ Die verwijzing is niet geheel ad rem: bedoelde schrijver komt in 't algemeen op tegen feestelijk vertoon in deze ernstige tijden en wenscht, dat zang-, muziek- en reciteer-uitvoeringen een poosje zullen worden stopgezet. Voorzover de feestelijkheid en het vaak uitgelatene van 't publiek aangaat, gaan we daarin volkomen mee.

Als middel willen we echter niet de opheffing, doch de veredeling dier uitvoeringen, het meer zich aansluiten bij den nood der tijden — ook nu mag een christen blijmoedig zijn, mits er het volle besef zij, dat er eens rekenschap zal moeten gegeven worden!

¹²⁾ U sprak dus op de Afdeeling van den Ned. Bond van Jong. Vereen. op Geref. Grondsl. niet tot de leden van de bij die afd. aangesloten *Jongelings-Vereenigingen*, maar tot de in die vereenigingen schuilende leden van onze clubs. Immers, „is 't de moeite waard... zich er afzonderlijk voor te vereenigen,“ zoodat de Jongelingsvereenigingen *niet* zich laten of lieten afleiden, doch de leden der clubs. In zooverre werd Uw woord o.i. op een verkeerde plaats uitgesproken. We hadden als Bond liever gezien, dat U zich rechtstreeks tot ons had gewend, waar U als lezer van Friesch Dagblad en Kerkblad toch van

het bestaan van onzen Bond niet onkundig waart.

Onze bezwaren tegen de reciteer-wedstrijden gaan nog heel wat verder dan die van ds. v. d. B.; o.a. de samenstelling van het programma; de keuze der jury; de wijze van beoordeeling door de jury laten o.i. nog o! zooveel te wenschen over. Steunt en sterkt daarom onzen Bond! Dat alle clubs zich aansluiten!

Nu worden nog dikwijls bondsleden geblameerd, doordat ze op gelijken voet geoordeeld worden als de niet-aangesloten clubs. In vier provincie's hebben we nu leden; in acht provincie's abonné's op ons blad.

Moge Ds. v. d. B. spoedig worden een mede, in plaats van tegenstander en richte hij te IJlst een reciteerclub op, die als model diene voor ons allen — wij zullen Zijneerw. de eer geven die hem toekomt — zonder wrok of onheilige jaloezie. Velen zijner collega's steunen onze clubs en onzen Bond. Trede ook Ds. v. d. B. in onze rij, we zullen hem hartelijk welkom heeten, opdat het mocht strekken tot heil van onze Bond en zijn leden — tot Gods eere!!

Oenkerk.

Th. A. v. B. B. en H.

Recensie Friesch Dagblad.

'We zijn den beoordeelaar en aankondiger in Friesch Dagblad dankbaar voor zijn hartelijke aanbevelingen, welke hij telkens van ons blad geeft. Ook voor die van het hoofdartikel in no. 8.

Een kleine opmerking evenwel: Naar aanleiding van een zinsnede in dat artikel wordt den schrijver een niet-geheel zuivere kennis der Geref. Bondsdeed toegedacht.

Evenwel is dat o.i. niet af te leiden uit bedoelden zin; immers er staat (zoals de recensent aanhaalt): „De Jongelingsver. wil jongelieden trachten te brengen tot den Zaligmaker in de eerste plaats“ (en nu volgt in denzelfden zin wat de beoordeelaar weglief) „of *wel* in breederen zin *have* leden vormen voor Kerk, Staat en Maatschappij“ (wij cursiveeren Red.). Duidlijk wordt hier alzoo gezinspeeld op het doel der twee Jongelingsbonden!

Wedstrijden.

„Degenen, die bij een Reciteerwedstrijd zich in de zaal of het kerkgebouw bevinden, kan men samenvatten onder 4 groepen, naar gelang de drijfveer geweest is, die hen er heen voerde, en wel:

a. tachtig % van het publiek, dat er louter komt om een lollige avond te hebben en eventueel met een „jongen“ resp. meisje in aanraking te komen;

b. de leden van de vereeniging, die den wedstrijd heeft uitgeschreven; (veelal speelt het finantieel belang van de vereeniging een voorname rol);

c. de deelnemers aan den wedstrijd, die er voor een groot deel zijn om zich op het podium te laten zien en zoo mogelijk hun eigenliefde te streelen door met een prijs te gaan strijken;

d. de overige 20 % van het publiek, benevens de leider en de Jury-leden, die er zijn om van de kunst te genieten, resp. haar te bevorderen, als zijnde ons van God gegeven.